HetiVálasz.hu

Százéves a Budai Ciszterci Gimnázium

Ardere et lucere!

A közvetlen tanár-diák viszony a ciszter pedagógia alapja, ez tette népszerűvé a most százéves Budai Ciszterci Szent Imre Gimnáziumot, amelyben november 5-én tartották a jubileumi ünnepséget.

László Dóra, 2012.11.15., - kultura@hetivalasz.hu

Négy államtitkáron és Budapest főpolgármesterén kívül számos egyházi és világi méltóság tette tiszteletét a százéves Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium november 5-i jubileumi ünnepségén. Támogató jelenlétük főhajtásként értelmezhető az alapító ciszter atyák előtt, akik a semmiből hozták létre a kor legkiválóbb gimnáziumát, s máig ható iskolapéldát adtak.

A híressé vált növendékek sorában találhatjuk a diákszínpad névadóját, Latinovits Zoltánt, Császár Ákos matematikust vagy Hámori József akadémikust. Rajeczky Benjamin zenetörténész, ciszterci szerzetes cserkészvezetőként síelni is tanította diákjait, s ha nem volt hó a Normafánál, hát a tornatermet vaxoltatta fel. (A legújabb idők híressége KAP, azaz Kovács András Péter humorista.)

Ardere et lucere: lángolj és világíts! - ezzel a küldetéssel indította útjára a rend a negyedik gimnáziumát a filoxérajárvánnyal sújtott Gellért-hegy lábánál elterülő, polgárosodó negyedben, amely akkoriban missziós területnek számított. 1912-ben a Váli úti elemi iskola harmadik emeletén egy osztálynyi gyerekkel (azaz 48 fiúval) és négy tanárral kezdték meg a

tanítást. Abban, hogy az iskola rövid idő alatt óriási népszerűségre tett szert, nagy szerepe volt annak az akkoriban újdonságnak számító, közvetlen tanár-diák viszonynak, amely a ciszter pedagógia alapját képezte - és képezi ma is: a szerzetes atyák nem csak a tanításban, de játékban, sportban, szabadidős programokban is aktívan közösséget vállaltak a diákokkal. A rend ökonómusa, Hagyó Gyula az első világháború, majd Trianon ellenére úgy fel tudta futtatni a rend gazdaságát, hogy 1927-re elő tudták teremteni a grandiózus építkezés anyagi feltételeinek a felét - Klebelsberg Kunó volt ciszter diák közbenjárására pedig az állam adta a másikat.

Wälder Gyula műegyetemi építész "kis Versailles"-ként is emlegetett, három épületből álló kompozíciója azonban sosem készülhetett el a maga teljességében: 1927-1929 között felépült a gimnázium az 1943-ban befejezett Szent Imre-főplébánia-templom jobbján, balján azonban a rendház helyett a Vállalkozási Főiskola (egykori pártfőiskola) csúfoskodik.

Az építkezés műszaki-gazdasági ellenőre a rend részéről Hadarits Vendel volt, aki később Endrédy Vendel néven szűk egy évre az iskola igazgatója, majd zirci apát lett. A nemzetközi hírű fizikatanárt 1950-ben a nyílt utcáról rabolták el, börtönbe vetették, ahol válogatott kínzásokat, tudatmódosító szereket alkalmaztak rajta, megtörni mégsem tudták. Csak akkor engedték szabadon, amikor a szíve annyira tönkrement, hogy félő volt: a börtönben éri a halál, amiből nemzetközi botrány kerekedhetett volna. "... minden ember is lehet fény, örök fény, ha egyszer rásüt Isten napja, és felszabadítja gonoszsága borzalmas terheitől. Ezért nem tudok én haragudni senkire megbántóim, kínzóim közül, senki gonosz emberre. Szeretnék értük imádkozni úgy szívből, igazán, hogy megtérjenek, jó emberek legyenek" - kommentálta a vele történteket.

1992-ben Párdányi Miklós, az iskola egykori tanára az egyetemi katedrának hátat fordítva azzal a nem titkolt céllal tért vissza igazgatóként az akkor még József Attila nevét viselő intézménybe, hogy biztosítsa a zökkenőmentes átmenetet az új ciszter korszakba. A ciszterci alapító atyák nyomdokain három alapvetést fogalmazott meg: a diákokkal való mély kapcsolatot, melynek jegyében délutánonként olyan az iskola, mint holmi szabadidőközpont: kilencszáz diák 23 szakkörben, hat sportágban próbálhatja ki magát. Másodszor: ahelyett, hogy mindent eldöntenének a diákok feje felett, a lehető legtöbb döntést meghagyják a kezükben, felkarolják az ötleteiket - többek között ez az elfogadó légkör az, ami a gimnáziumot rendkívül népszerűvé teszi. Harmadszor nagy súlyt fektetnek arra is, hogy a tanulók ne csak magukra, hanem másokra is figyeljenek: az elsők között vették át a miskolci jezsuita gimnázium által kidolgozott szeretetszolgálat modelljét, s ez csak egyike azon gyakorlatoknak, melyek megelőzték az új köznevelési törvényt. "Mindig képesek vagyunk mozdulni az adott korszak kihívásaira, legyen az iszapkatasztrófa,árvíz vagy valamelyik tanulónk családját ért sorscsapás" - mondja Barlay Bence, Párdányi Miklós utóda az igazgatói székben. "Még viszonylag fiatalok, akik itt végeztek, de egy újabb keresztény szellemiségű értelmiségi generáció nő ki a padsorokból."

A jubileumi ünnepségsorozat egyik fénypontja a Studium Dixieland Band koncertje volt - zongorán a lapunkban is publikáló Prőhle Gergely játszott -, ami hangsúlyossá tette a "Jóskás" és ciszter időszak közötti harmóniát.

A századik évfordulóra meghirdetett versenyek között akadt drámaíróverseny és Endrédy Vendelről elnevezett gasztrofizika-verseny is. A legendás hírű főapát remélhetőleg bekerül a katolikus egyház "hivatásos" égi pártfogóinak sorába is, hiszen boldoggá avatását nemrég indította el a rend.